

KOMEDYEN CUMHURBAŞKANI VE UKRAYNA'NIN GELECEĞI – SÖYLEDİK.COM – 24.04.2019

Deniz BERKTAY

Blog No: 26
24.04.2019

Ukraynada 21 Nisan 2019da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turunu, daha önce hiçbir siyasi deneyimi olmayan komedyen Volodimir Zelenskinin yüzde 73 civarında oy alarak kazanması, uluslararası basında geniş yer buldu. Şimdi, hem siyasi deneyimi olmayan birinin nasıl böyle bir başarı elde ettiği tartışılıyor hem de Ukraynanın bundan sonra nereye yöneleceğine ilişkin farklı görüşler öne sürülüyor.

Aslına bakarsak, gelişmeleri dikkatle takip edenler açısından, bu sonuç, sürpriz olmadı. (Gerek seçimlerin ilk turundan hemen önce, gerek ilk turun ardından, olası gelişmeleri analiz etmiştik. (bkz: http://soyledik.com/tr/makale/7850/ukrayna-secimleri-veya-1-nisan-sakasi--deniz-berktay.html) Peki, Zelenskinin başarısı neye dayanıyor? Yakın gelecekte olabileceklere ilişkin nasıl bir senaryo okuması yapabiliriz?

İkinci Tur ve Uluslararası Yankılar

Ukrayna cumhurbaşkanlığı seçimlerinin 31 Martta düzenlenen ilk turunda, komedyen Volodimir Zelenski, yüzde 30,4 oranında oy alarak birinci gelirken, Cumhurbaşkanı Petro Poroşenko yüzde 15,9 oranında (yani, Zelenskinin oylarının yaklaşık yarısı kadar) oy alabilmiş; Ukrayna siyasetinin en güçlü isimlerinden, eski başbakanlardan Yuliya Timoşenko ise oyların ancak yüzde 13ünü alarak, ikinci tura çıkma imkanından mahrum kalmıştı. Böylelikle Zelenski, ilk turda, oylamaya katılan neredeyse her üç kişiden birinin oyunu alırken, cumhurbaşkanının oyları ile ana muhalefet liderinin oylarının toplamından daha fazlasını almış oluyordu. İlk turda Poroşenko sadece milliyetçi eğilimlerin en güçlü olduğu Batı Ukraynanın Lviv ve Ternopol illerinde birinci gelirken, Yuliya Timoşenko İvano Frankovsk ilinde birinci olmuş, diğer bütün illerde, Zelenski birinci gelmişti. Bu illere, Poroşenkonun en çok yatırım yaptığı Vinnitsa ili de dâhildi. Bu, aslında, Poroşenko

açısından sonun başlangıcına işaret ediyordu.

21 Nisandaki ikinci tura, seçmenin yüzde 61,37si katıldı (ilk turda katılım, yüzde 62,8 olmuştu. Dolayısıyla, ilk turda başka adaya oy verenlerin neredeyse tamamı, ikinci tura katılarak, kötünün iyisi olarak gördüğü kişiye oy vermeyi tercih etti). Seçmenin yüzde 73,22si Zelenskiye oy verirken, Poroşenkonun oyları, yüzde 24,45te kaldı. Cumhurbaşkanı Petro Poroşenkonun bu seçimlerin kendisi ile Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin arasında geçeceğini ima eden afişler astırıp milliyetçi seçmeni seferber etmeye çalışmasına rağmen, Ukraynanın en milliyetçi illerinden olan Batı Ukraynanın Lviv ili dışında, hiçbir ilde oyların çoğunu alamadı (radikal milliyetçi eğilimlerin en güçlü olduğu Ternopol ilinde bile, oyların büyük çoğunluğunu Zelenski aldı). İlk turda başka adaylara verenlerden Poroşenkoya ancak 10 puan kadar yönelme olurken, Zelenski, Rusyaya sempatiyle yaklaşan kitlelerin oylarının hemen hemen tamamını, ayrıca, milliyetçi eğilimli Batı Ukrayna seçmeninin çok büyük bölümünün oylarını almayı başardı.

Oy verme işleminin ardından ilk sandık çıkış anketlerinin Zelenskinin yüzde 73 civarında oy aldığına işaret etmesi üzerine, Cumhurbaşkanı Poroşenko, yenildiğini kabul ederek, rakibini kutladı ve güçlü bir muhalefet oluşturacaklarını açıkladı. Bunun ardından, Zelenskiye yabancı ülkelerden tebrik mesajları gelmeye başladı.

Poroşenkonun kendisini Rus tehdidine karşı tek seçenek olarak göstermesine karşılık, Zelenskinin zaferini ilk kutlayanlardan biri, Rusya karşıtı çizgi izleyen ülkelerden Polonyanın Cumhurbaşkanı Andzey Duda oldu. Üstelik de Duda, Zelenskiyi Polonyaya davet etti. Benzer bir tebrik ve davet mesajı da, Almanya Başbakanı Angela Merkelden geldi. ABD Başkanı Donald Trump da, Zelenskiyi telefonla arayıp tebrik etti. (Trumpın ve NATO Genel Sekreteri Stoltenbergin tebriklerinde dikkat çeken bir husus, bir taraftan Zelenskiyi tebrik ederken, diğer taraftan Poroşenkonun icraatlarını övmeleri oldu).

Rusyadan gelen mesajlar ise, daha farklı. Kremlinin çizgisini benimseyen Çeçenistan Lideri Ramzan Kadirovun sıcak bir tebrik mesajı göndermesine karşılık, Rusya Başbakanı Dmitri Medvedev, ilişkilerin düzeltilmesi için hala şans olduğunu ifade eden, ihtiyatlı iyimserlik içeren bir mesaj yayımladı.

Zelenskinin Başarısı

Peki, Zelenskinin rekor düzeyde oy almasının nedenleri nedir?

Bu konuda öncelikle belirtmek gerekirse, Zelenskinin başarısı, kendisinin yarattığı sempati veya güven hissinden ziyade, toplum genelinde hem Ukrayna Cumhurbaşkanı Poroşenkoya, hem de genel olarak gelmiş geçmiş siyasetçilere duyulan tepkiden kaynaklanıyor. Bundan beş yıl önce, 2014ün şubat ayında Batı yanlısı kesimlerin gerçekleştirdiği ihtilalin temel nedeni, yolsuzluklara duyulan tepki idi. İhtilal sonucunda, Rusyaya yakın bir çizgide bulunan dönemin Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç Rusyaya kaçmıştı. İhtilalin yarattığı karmaşadan yararlanan Rusya yönetimi, Kırımdaki Rus nüfusla da işbirliği yaparak Kırım Yarımadasını kendi topraklarına kattığını açıklamış, ardından da, Doğu Ukraynanın Donbas bölgesindeki Rus sempatizanı nüfusun tepkisinden yararlanarak, Donbasta ayrılıkçıların iki il merkezini (Donetsk ve Lugansk) ele geçirmesini sağlamıştı.

Bu şartlarda Ukraynada düzenlenen erken cumhurbaşkanlığı seçimlerini işadamı Petro Poroşenko, ilk turda oyların yüzde 56sını alarak kazanmıştı. Ancak, Poroşenko döneminde yolsuzluklar konusunda fazla mesafe alınamaması, yoksulluğun artması, ona yönelik tepkilerin de yoğunlaşmasına neden oldu. Poroşenkonun reytingi, geçen yaz, yüzde 5lere kadar düşmüş ve seçim olması halinde ikinci tura kalıp kalamayacağı bile tartışılmaya başlamıştı.

Poroşenkonun reytingini arttıran unsur, son dönemde Ukrayna milliyetçiliğine vurgu yapması oldu. Poroşenko, Ukraynada Rus Ortodoks Kilisesinden ayrı (fakat Fener Rum Patrikhanesine tabi) bir Ukrayna Ortodoks Kilisesinin kurulmasına öncülük ederek (bu konuya her aşamada müdahil olarak), Ukraynayı dini alanda Rusyanın egemenliğinden kurtaran kişi olarak kendisini ortaya koydu.

Ukraynacayı toplumun her alanında egemen kılan düzenlemeler getirdi. Ayrıca, Ukraynanın yeni, modern bir orduya sahip olmasının kendi başarısı olarak ortaya koydu. Böylelikle, seçim kampanyasını, dil, inanç, ordu ekseni üzerine oturttu.

Ayrıca Poroşenko, seçimlerin daha ilk turundan önce, kendisini tek milli lider olarak lanse ederken, başkalarına verilecek oyların Rusyaya yarayacağını söyledi (yani, karşıdaki herkesi, şer ittifakı olarak gösterdi). Ancak, Poroşenkonun bu propagandası, beklenen sonucu getirmedi. Zira propagandanın iki ayağı olan dil ve inanç konusu, Rusça konuşan ve Moskova Patrikhanesine bağlı kiliselerde ibadet eden veya en azından etnik Ukrayna milliyetçiliğine mesafeli olan kitlelerin (özellikle de, nüfusun en yoğun olduğu güney ve doğu illerinin) tepkisini çekti. Nitekim bu illerde, seçmenin yüzde 10dan azı, Poroşenkoya oy verdi. Ayrıca, Poroşenkonun ulusal kilise projesi de, istenen sonucu vermedi.

Milliyetçilerin beklediği şekilde, patrikhane statüsünde olan, dünyadaki diğer Ortodoks kiliseleri tarafından tanınan bir kilise yerine, Fener Patrikhanesine bağımlı ve Fener dışında kimse tarafından tanınmayan bir yapı ortaya çıktı. Propagandanın üçüncü ayağı olan ulusal ordu ise, Poroşenkonun yakın çevresinden bazı kişilerin Rusyadan bazı askeri malzemeleri kaçak yolla Ukraynaya getirtip Ukrayna Ordusuna piyasa fiyatlarının üstünde fiyatlarla sattıklarının ortaya çıkmasıyla, çökmüş oldu.

Sonuçta, milliyetçi eğilimlerin güçlü olduğu bölgelerde bile Poroşenkonun milliyetçiliği samimi bulunmazken, buralardaki seçmen, bütün yolsuzluklardan ve ekonomik sorunlardan sorumlu tuttuğu Poroşenkonun karşısındaki adaya yöneldi. (Lviv ve Rivne illerinde ikinci turdan önce yaptığım sokak röportajlarında konuştuğum kişilerin pek çoğu, Poroşenko, iktidarda daha da zenginleşti fakat seçimden hemen önce, vatanı milleti hatırladı. Biz, ona karşı, ehveni şer olarak gördüğümüz Zelenskiye oy vereceğiz, diyorlardı).

Rusça konuşan nüfusun yaşadığı ve Rusya sempatisinin güçlü olduğu güney ve doğu illeri ise, kendisinin de ana dili Rusça olan ve bu kesime hoşgörü göstereceğini açıklayan Zelenskiye yöneldi. Ukraynada Rus yanlısı seçmenin önemli bir bölümünün Rus yanlısı Kırım ve Donbas gibi bölgelerin Rusyanın denetimine geçmesi (dolayısıyla hükümet kontrolündeki bölgelerde Rus yanlılarının sayıca azalması) ve iki ülkenin fiilen savaş halinde olmasının sonucunda Ukrayna seçimlerinde oy kullanamaması nedeniyle son beş yıldır Rusya yanlılığını açık şekilde savunan bir adayın cumhurbaşkanı olma şansının

kalmaması nedeniyle, buralarda yaşayanlar, kendi farklılıklarına hoşgörü göstereceğine inandıkları kişiyi seçtiler.

Zelenski, mevcut siyasetçilere tepki duyulan şartlarda, şov dünyasında yıllardır tanınan, fakat siyasete yeni atılan biri olarak, reyting toplamaya başladı. Halkın Hizmetkarı adlı dizide canlandırdığı ve öğretmen iken cumhurbaşkanı olan Vasil Goloborodko karakteriyle, hiçbir çıkar grubuyla ilişkili olmadan devletin başına geçilebileceği mesajını vermişti. Ancak, Zelenski hakkında yaygın olarak söylenenin aksine, Ukraynalı seçmenin Zelenskiyi bu dizi filmdeki karakterle özdeşleştirdiği için oy verdiğini söylemek, yanlış olur. Zira kamuoyu yoklamaları, Zelenskinin gerçek reytinginin yüzde 10 civarında olduğunu, asıl olarak, cumhurbaşkanına ve diğer siyasetçilere olan tepkiden ötürü oy aldığını ortaya koyuyor. (Seçimlerden önce, Ukraynanın farklı bölgelerinde görüşme yaptığım seçmenlerden, oyunu Zelenskiye vereceğini açıklayanlar, onun başka işadamlarının adamı olabileceğini biliyoruz. Deneyimi de yok. Fakat şu anda, ehveni şer, odur ve artık birşeylerin değişmesi gerekiyor. Hiçbir şey, şimdiki durumdan kötü olamaz, diyerek, Zelenskiyi ideal bir lider olarak görmediklerini söylemişti).

Zelenskinin başarısında önemli bir husus, genç nüfusun fazla seyretmediği televizyon kanalları yerine, internet ve sosyal medya üzerinden propagandaya ağırlık vermesi oldu. İzlediği bir diğer başarılı yöntem (tabii bunda, kendi seçim kampanyası danışmanlarının payı büyük), seçimlerden önce Poroşenkoyla veya diğer siyasetçilerle tartışmaya girmemek ve röportaj vermemek oldu. Zelenskinin siyasi deneyiminin olmaması, onun en zayıf yönü olduğu için, seçimlerden önce gireceği bir tartışma, diğer adaylar karşısında onun açısından ağır sonuçlara yol açabilirdi. Bunların yerine Zelenski, görüşlerini, sosyal medyaya yüklediği videolarda yaptığı açıklamalarla kamuoyuna duyurdu.

(Poroşenkoyla televizyon stüdyosunda tartışmaktan kaçındı ve bunun yerine, Kiev Olimpik Stadyumunda, fanatiklerin tezahüratları arasında onunla karşılıklı bir söz düellosu gerçekleştirdi. Uzmanların da ifade ettiği üzere, buna gerçek bir siyasi tartışmadan ziyade, şov demek, daha doğru olurdu.)

Bunların dışında, Zelenskinin reytinginin henüz düşük olduğu dönemde Poroşenkonun çevresinin ona yönelik yürüttüğü itibarsızlaştırma kampanyası, Poroşenkoya tepki duyan kitlelerde tam ters etki gösterdi ve Poroşenkoya yönelik tepkilerin Zelenskiye desteğe dönüşmesini sağladı. Böylelikle, Aralık ayında geri sıralarda yer alan Zelenski, bir anda, seçmenin odağı haline geldi.

Demir Leydiye Ne Oldu?

Bu noktada, bir zamanlar Ukraynanın demir leydisi olarak adlandırılan, eski başbakanlardan Yuliya Timoşenkonun neden ikinci tura kalamadığına da değinmekte yarar var. Bunun, birkaç nedeni var: Birincisi, Timoşenkonun başbakan olduğu 2010 öncesi dönemden ötürü ona hala tepki duyan belli bir kesim var. İkincisi, siyasi gözlemcilerin de işaret ettikleri üzere, Timoşenko, seçim kampanyasına çok erken (geçen yılın yaz mevsiminde) başladı ve siyasi polemiklerde ve seçim kampanyasında kullanabileceği bütün malzemeyi erkence tüketti. Dolayısıyla, sonraki aylarda yeni bir şey öne süremedi. Üçüncüsü, Ukrayna kamuoyunun ayrıntılı seçim programlarını fazla

incelemediğine dikkat etmeden, seçim kampanyasını, ayrıntılı bir yeni yol programı üzerine oturttu. Oysa ki siyasi gözlemcilerin de işaret ettiği üzere, vitrine böyle ayrıntılı bir program koymak yerine, kendisini koysaydı, başka bir deyişle, kendisinin siyasi tutumu nedeniyle üç yıl hapis yatmış, fakat mücadeleden vazgeçmemiş bir lider olduğunu vurgulasaydı, daha başarılı olabilirdi. Dördüncüsü ve belki de en önemlisi ise, üç ay öncesine kadar Poroşenkonun baş rakibi olan ve Ukraynalı siyasetçiler arasında reytingi en yüksek kişi olan Timoşenko, seçim kampanyasında sadece, ezeli siyasi hasımı olan Poroşenkoyu kendisine hedef aldı; Zelenskinin reytinginin giderek yükseldiğini görmedi ve seçim kampanyasında onu görmezden geldi. Sonuçta, ilk turda yüzde 13 civarında oy alarak elendi. Fakat ilk tur sonrasında, ikinci turda hiç kimseyi desteklemeyeceğini açıklayarak ama aynı zamanda Poroşenkoyu eleştirmeyi sürdürerek, kendi seçmen tabanını, Zelenskiye yönlendirmiş oldu. Timoşenkonun tavrına benzer bir tavrı, ikinci tura kalamayan Anatoliy Gritsenko gibi milliyetçi eğilimli siyasetçiler de gösterdi. Sonuçta, milliyetçi kesimlerin de önemli bir bölümü, gerçek milliyetçi olarak görmedikleri Poroşenkoya oy vermedi ve ya seçime katılmadı, ya da, onun karşısındaki Zelenskiyi seçti. (Konuştuğum bazı milliyetçiler, Zelenskinin seçilmesi halinde, zayıf bir cumhurbaşkanı olacağını, böylelikle parlamentonun yetkilerinin artacağını, bu nedenle ona oy vereceklerini söylemişlerdi. Bu tavrı da not düşmek gerekir.)

Yetmez Ama Evet Kampanyası

Poroşenkonun ilk turda yüzde 15 oy alması üzerine, bazı milliyetçi aydınlar, bildiriler imzalayarak ve gazetelere açıklamalar yaparak, kendilerinin Poroşenkoyu ideal lider olarak görmediklerini, Poroşenkonun pek çok hatasının olduğunu fakat Rusyayla savaş şartlarında Poroşenkoya oy vermeyip de Zelenski gibi deneyimsiz birine oy vermenin ülkeyi yıkıma sürükleyeceğini söyleyerek, milliyetçi seçmeni, her şeye rağmen, Poroşenkoya oy vermeye çağırdılar. Bu kampanyaların etkisi, yukarıda da belirttiğimiz üzere, zayıf kaldı.

Zelenskinin Zayıf Noktası

Zelenski, hem Poroşenkoya tepkili olan milliyetçilerin hem de Poroşenkonun milliyetçi politikalarından rahatsızlık duyanların oyunu aldı. Yani, birbirinden taban tabana zıt siyasi görüşü benimsemiş kesimlerin oyunu aldı. Bu, aslında onun en zayıf noktalarından birini oluşturuyor. Zira bir kesimi tatmin etmeye yönelik politikaları, diğer kesimlerin ondan uzaklaşmasına neden olacak. İkincisi, Ukraynalı seçmen, genellikle, kısa sürede sonuç görmek ister ve ülkede görülen olumsuzluklardan, o anda iktidarda bulunan kişiyi sorumlu tutar. Bu da, Zelenskinin ekonomik konularda ve yolsuzlukla mücadele konusunda kısa sürede belli başarılar gösterememesi halinde, çok zor durumda kalacağı anlamına geliyor. Üçüncüsü, Ukrayna Anayasasına göre, devlet yönetiminde yetkilerin büyük kısmı parlamentoya ait olduğu, cumhurbaşkanının yetkileri sınırlı olduğu için, Zelenskinin, parlamentodan belli bir destek bulması gerekiyor. Fakat şu anki parlamentoda, kendisine bağlı bir grup bulunmuyor. Zelenskinin kurduğu Halkın Hizmetkarı adlı parti, şu anki kamuoyu yoklamalarında önde görünse de, henüz örgütleme aşamasını tamamlamamış olan bu partinin, ekim ayında yapılması beklenen parlamento seçimlerinde yüksek oy alacağı, şüpheli. Her şey bir yana, Zelenskinin iktidarda bulunacağı dönem, partinin reytinginin azalmasına neden olabilir. İkincisi, Zelenskiye verilen oyların büyük çoğunluğu,

yukarıda değindiğimiz üzere, emanet oylar. Parlamento seçimlerinde seçmen, kendisini daha çok temsil ettiğini düşündüğü partilere oy vermeyi tercih edebilir. Dolayısıyla, Zelenskinin partisi, tek başına iktidara gelemeyebilir. Bu da, Zelenskinin eski siyasi güçlerden hiçbiriyle işbirliği yapmamayı vaat etmiş olmasına karşılık, gerçek şartlar altında bunların bazılarıyla işbirliği yapacağı anlamına geliyor.

Parlamento Feshedilir mi?

Zelenskinin vaatlerinden biri de, şimdiki parlamentonun feshedilerek, erken seçimlere gidilmesiydi. Ancak, Zelenskinin anayasaya göre, bunu 27 Mayıs tarihine kadar gerçekleştirmesi gerekiyor. Öte yandan, Zelenskinin resmen göreve başlamasına, en az bir ay var. Yani, göreve başlaması, Mayıs ayının sonlarını bulacak. Böylelikle, parlamentoyu feshetmek için yeterli zamanı olmayacak. Kulisler de, parlamentonun feshedilmesini istemeyenlerin, Zelenskinin göreve başlama süresini mümkün olduğunca geciktirmeye çalıştığını söylüyor. Bu şartlarda, Zelenskinin yakın gelecekte parlamentoyu feshetme ihtimalinin düşük olduğu görülüyor.

Başbakanın Tavır Değişikliği

Ukrayna Cumurbaşkanı Petro Poroşenkonun göreve getirdiği Başbakan Volodimir Groysman, dün yaptığı açıklamada, kendisinin, ideolojik farklılıklar olmadığı sürece yeni cumhurbaşkanı ile çalışabileceğini açıkladı. Bunun, seçimden sonra etkili muhalefet haline geleceğini söyleyen Poroşenkonun açıklamalarıyla nasıl bir zıtlık oluşturduğu, ortadadır. Nitekim siyasi gözlemciler, Groysmanın uzun zamandan beri kendi siyasi gücünü kurmaya niyetli olduğuna, fakat Poroşenkonun iktidarda bulunduğu dönemde bunu yapamadığına, şimdi ise, Poroşenkonun devrildiği şartlarda, bunu gerçekleştirme fırsatı yakaladığına dikkat çekiyor ve Groysmanın önümüzdeki parlamento seçimlerine kendi partisiyle gireceğini söylüyor.

Ayrıca, Poroşenkonun partisindeki bölünmenin Groysmanın grubunun ayrılmasıyla sınırlı kalmayacağı, önümüzdeki günlerde, dünya eski ağırsıklet boks şampiyonu ve şimdiki Kiev Belediye Başkanı Vitaliy Kliçkonun başkanı olduğu UDAR (Yumruk Darbesi) partisinin tekrar Poroşenkonun partisinden ayrılacağı konuşuluyor. Bu ihtimallerin gerçekleşmesi halinde, Poroşenkonun partisi, Ukrayna siyasetinin önde gelen güçlerinden biri olma özelliğini yitirecektir. Poroşenkodan kopan grupların da Zelenski ile koalisyon kurmaları, güçlü bir olasılık olarak görünüyor. Zelenski, Rusça konuşan nüfusa hoşgörülü yaklaşmasına karşılık, siyasi açıdan, Batıcı bir çizgi izliyor. Dolayısıyla, dış politik tercihi, temel olarak, parlamentodaki diğer siyasi güçlerle bir zıtlık teşkil etmiyor.

Dış Politik Yönelim

Zelenskinin seçilmesinden sonra Batılı liderlerin sıcak tebrik mesajları yayımladığını, Rusya Başbakanı Medvedevin ise ihtiyatlı iyimserlik sayılacak bir açıklama yaptığını yukarıda kısaca söylemiştik. Zelenskiyi ilk ülkesine davet eden lider, Polonya Cumhurbaşkanı Andrzey Duda oldu. Batı yanlısı ve Rusya karşıtı politika izleyen Polonyanın Ukraynanın yeni cumhurbaşkanına yönelik bu sıcak tavrını, Polonya yönetiminin Ukrayna milliyetçiliğinden hazzetmemesi ve şimdiki Ukrayna Cumhurbaşkanı Petro Poroşenkonun İkinci Dünya Savaşı yıllarında sivil Polonyalıların ölümünden sorumlu tutulan bazı radikal

milliyetçileri ulusal kahraman ilan etmesinden rahatsızlık duyması ile açıklayabiliriz.

Poroşenko döneminde ulusal kahraman olarak ilan edilen ve İkinci Dünya Savaşı yıllarında hem Sovyet Ordusuna ama hem de Polonyalılara karşı çarpışmış olan Stepan Bandera, Polonyalılar tarafından katil olarak görülüyor. Ukranya ve Polonya yönetimlerinin Batı yanlısı olmalarına karşılık, tarih tartışması, iki ülke ilişkilerini geçen yıl krize sokmuştu. Zelenski ise, Batı yanlısı çizgisi, buna karşılık etnik Ukrayna milliyetçiliğine karşı mesafeli tutumuyla, Polonya yönetimi açısından, ideal bir lider.

Zelenskiyi ülkesine davet eden ikinci liderse Almanya Başbakanı Angela Merkel oldu. Almanya yönetimi, Rusyayla iyi ilişkileri korumak isteyen ve Ukrayna sebebiyle Rusyayla ilişkileri bozmayı hiç arzu etmeyen bir ülke. Dolayısıyla, Almanya açısından da Zelenski, Batı yanlısı çizgiye sahip fakat Rusyayla savaşçı değil uzlaşmacı üslubu tercih eden bir lider olarak, ideal biri.

Ukraynanın son beş yıldır içine düştüğü maddi zorluklar, onu Batıya giderek daha bağımlı hale getirdi. Bu şartlarda, Ukraynada iktidara gelecek birisinin zaten ABD ile ilişkileri bozması, beklenemez. Ancak Zelenski, gerek seçim öncesi konuşmalarında, gerekse seçimin hemen ardından yaptığı konuşmada, temel önceliğinin, Doğu Ukraynada çatışmaların sona ermesi ve Rusların eline esir düşen Ukraynalı askerlerin memleketlerine dönmesi olduğunu söyledi. Ateşkes konusuna ve askerlerin eve dönebilmesine vurgu yapması, Poroşenkonun yaklaşımından daha farklı bir yaklaşım ortaya koyacağını gösteriyor. Ancak, yine de bu konuda iki lider arasındaki farkı fazla büyütmemek lazım. Zira Poroşenkonun Zelenskiyi Kırım ve Donbas gibi işgal altındaki bölgeleri geri almaya yönelik hiçbir planı olmamakla suçlamasına karşılık, kendisinin buraları geri alma planının olup olmadığı, belli değil. Poroşenkonun 2014te cumhurbaşkanı seçilir seçilmez en kısa sürede Kırımı geri alacağını ve Donbastan ayrılıkçıları iki hafta içinde kovacağını söylemesine karşılık, 5 yılda bu iki konuda, hemen hiç mesafe kat edilmedi. Minsk Ateşkes Anlaşmaları süreciyle, Donbas bölgesi, dondurulmuş çatışma bölgesi haline geldi.

Zelenski de, seçilir seçilmez yaptığı konuşmada, Donbas Sorununda Minsk Sürecini esas alacaklarını söyledi. Böylelikle, Zelenski döneminde, Rusyayla çatışmacı üsluptan vazgeçilebileceğini, diğer taraftan, işgal altındaki bölgelerde statükonun devam ettirileceğini öngörebiliriz. İşgal altındaki bölgelerin kısa zamanda Ukraynanın denetimine geçmesini, zaten hiç kimse beklemiyor. Buna karşılık Ukraynanın başında bulunan bir liderin Kırım ve Donbastan resmi olarak vazgeçmeye kalkması, Ukraynanın mevcut şartlarında, siyasi açıdan intihar etmesi demek olur.

Milli Kimlik Politikaları

Zelenskiyi Poroşenkodan ayırt eden en önemli husus, ulusal kimlik konusuna yaklaşımıdır. Zelenskiye en büyük desteğin Rusça konuşan ve Ukraynacanın ve Ukrayna miliyetçi ideolojisinin her yerde geçerli hale getirilmesine tepki duyan güney ve doğu illerinden gelmesi de, bundan kaynaklanıyor. Dolayısıyla, yeni dönemde, en büyük değişiklik, Rus karşıtlığına dayanan yeni bir Ukrayna kimliği inşa çabalarından vazgeçilmesi olacaktır. Bunun, ülkenin farklı kesimlerinin bütünleşmesini kolaylaştırıcı bir gelişme olacağı, öngörülebilir.

Kilise Politikası

Zelenskiyi seçimin ardından ilk kutlayanlardan biri, Moskova Patrikhanesine bağlı Kiev Metropoliti Onufriy oldu. Kısa bir süre sonra da, Moskova Patriği (Rus Ortodoks Kilisesinin başı) Kirill, Zelenskiyi tebrik etti. Zelenskinin destek aldığı kesimler, yukarıda da kısaca değindiğimiz üzere, Poroşenkonun Moskova Partrikhanesinden ayrı, milliyetçi çizgide yeni bir Ukrayna Ortodoks Kilisesi kurma çabasına tepki gösteren kesimlerdir. Zelenskinin bu konuda tavrının farklı olacağını ve Moskova Patrikhanesine açık destek vermese de, en azından bu kilisenin devlet tarafından düşman kilise olarak gösterilmesi ve devletin yeni kiliseye geçişleri teşvik etmesi şeklindeki politikalara son vereceğini, yani, dini alanda statükoyu devam ettireceğini öngörebiliriz. Bu açıdan da, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin kaybedenlerinden biri de Fener Rum Patrikhanesidir.

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: BERKTAY, Deniz. 2026. "KOMEDYEN CUMHURBAŞKANI VE UKRAYNA'NIN GELECEĞI SÖYLEDİK.COM 24.04.2019 ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2019 / 26. Nisan 24. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/Blog/KOMEDYEN-CUMHURBASKANI-VE-UKRAYNA-NIN-GELECEGI-SOYLEDIK-COM-24-04-2019

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır